

Jan Matějů, Vít Zavadil, Přemysl Tájek, Radka Musilová, Vladimír Melichar: Obojživelníci a plazi Karlovarského kraje

V r. 2014 vyšla zajímavá, ale mimo západní Čechy nepříliš známá publikace, dostupná veřejnosti zdarma v různých informačních centrech Karlovarského kraje. Kniha se věnuje batrach- a herpetofauně regionu, který patří v rámci celé České republiky k nejbohatším na tuto složku obratlovců. Přitom nespécialisté mnohdy možná netuší, že tyto živočichy nemusíme v některých vzácnějších případech hledat až na teplé jižní Moravě, ale že unikátní druhy najdeme i na v průměru mnohem chladnějším západě Čech.

Po obecném úvodu shrnuje podrobná kapitola druhovou diverzitu obojživelníků a plazů v kraji a charakter jejich rozšíření z hlediska geomorfologie (Doupovské hory, Sokolovská a Chebská pánev, Smrčiny, Tepelská vrchovina, Rakovnická pahorkatina, Tachovská brázda, Slavkovský a Český les, Krušné hory), reliéfu, nadmořské výšky a klimatických oblastí. Celkem se zde vyskytuje 17 druhů obojživelníků a 7 původních druhů plazů, další jeden druh obojživelníka a dva druhy plazů na území kraje sporadicky pronikají z přilehlých regionů a občas jsou zaznamenány i dva druhy zde nepůvodních želv. Lze připomenout, že celkově z ČR dnes známe 21 druhů obojživelníků a 12 druhů plazů. K taxonům na Karlovarsku unikátním patří čolek hranatý (*Lissotriton helveticus*), který až na jeden neopakovaný nálezy z Labských pískovců nikde jinde v ČR nežije a jeho

výskyt na Kraslicku v Krušných horách leží na východní hranici areálu druhu. Rovněž užovka stromová (*Zamenis longissimus*), jejíž izolovaná populace v Poohří je jediná doložená původní v Čechách, další najdeme až na jižní a východní Moravě. Velmi cenné jsou zbytkové lokality ropuchy krátkonohé (*Epidaleia calamita*) v Sokolovské a Chebské pánvi, protože tento u nás v současnosti kriticky ohrožený

druh z většiny míst v různých částech Čech v posledních letech vymizel. Z rozšířenějších druhů stojí také za zmínku např. místní populace čolka horského (*Ichthyosaura alpestris*), blatnice skvrnitá (*Pelobates fuscus*), skokana ostronosého (*Rana arvalis*) nebo zmije obecné (*Vipera berus*).

Jádro knížky představují kapitoly věnované jednotlivým druhům rozmnožujícím se na území kraje. Obsahují informace o celkovém areálu druhu ve světě a v ČR, bližší charakteristiku výskytu na Karlovarsku, údaje o vyhledávaných stanovištích a způsobu života. Nechybí ani zhodnocení stavu populací v regionu a ohrožujících vlivů. U každého druhu jsou geomorfologické mapy kraje s vyznačením bodů doloženého výskytu před r. 2000 a později. Fotografie ilustrují vzhled zvířete a příklad obývané lokality. Následující část přibližuje občasné pronikání druhů, které se v kraji nerozmnožují.

Za zdařilý nápad považuji část věnovanou příkladům význačných lokalit, a to přírodního charakteru i antropogenního původu, uvedenou jako tipy na výlety za účelem poznávání fauny obojživelníků a plazů. Přiblíženy jsou např. Andělská Hora, Borecké rybníky, Božídarské rašeliště, vojenské cvičiště Drmoul, rybníky Ovčárna a Tišina, pískovna Erika, bývalý kaolinový lom Podlesí, opuštěná pískovna Pomezná, národní přírodní rezervace Soos, tůň v okolí Kraslic nebo údolí řeky Ohře v okolí Stráže nad Ohří. Autoři zařadili vždy charakteristiku biotopu, případně historii a současnost využívání daného místa člověkem, detailní výskyt zde zaznamenaných druhů a GPS souřadnice lokality. Publikaci uzavírají použitá literatura a rejstřík.

Knihu lze proto doporučit i jako příklad vhodný následování také pro další regiony České republiky.

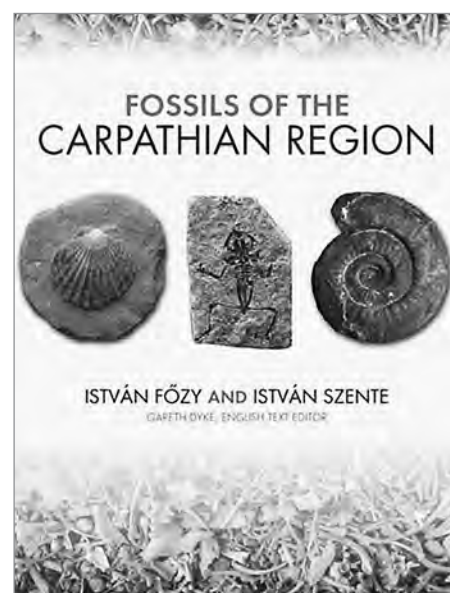
Karlovarský kraj, 2014, 136 str. Zdarma

István Fözy, István Szente, Gareth Dyke (editor anglického textu): Fossils of the Carpathian Region

V r. 2014 vyšla kniha o fosilní fauně a flóře Karpat a přilehlých oblastí, velmi zajímavá jak svým rozsahem (ca 500 stran) a tematikou (vztahuje se též k našemu území), tak vynikajícím obrazovým doprovodem. Publikace je příkladná i z hlediska popularizace geologických, paleontologických a biologických věd, neboť poutavě popisuje dřívější poměry na naší planetě, představuje exkluzivní nálezy a lokality a ilustrativně vysvětluje způsob výzkumu spojeného s těmito nálezy. Téma fosilií je samozřejmě atraktivní, ale výběr pozoruhodných nebo výjimečných nálezu obalený příběhem může čtenáře do oboru dokonale vtáhnout, a právě to se podařilo. Do chronologicky koncipovaného příběhu vstupují i životní osudy osobností spja-

tými s těmito nálezy (např. baron Ferenc Nopcsa, Miklós Kretzoi, Dénes Jánossy; zmíněn, i když velmi stručně, je také výzkum Oldřicha Fejfa na Hajnáčce – známé pliocenní lokalitě ležící na jihovýchodním Slovensku). Jde tedy o historický popis oblasti, zahrnující její předchozí i současný výzkum spolu s fotografiemi lokalit, z průběhu výzkumů i portréty jednotlivých badatelů.

Celkově se domnívám, že autoři budapeštského přírodovědného muzea sepsali vynikající knihu, která má velký potenciál zasvěceně oslovit všechny zájemce o přírodní poměry střední Evropy. Též ukázali, jakým způsobem pojmout popularizaci paleontologie a paleontologických nálezu, aniž by se snížila kvalita sdělovaného.

Indiana University Press, Bloomington a Indianapolis, 2014, 484 str. Knihu (i elektronickou verzi) můžete zakoupit např. na webové stránce vydavatelství www.iupress.indiana.edu.